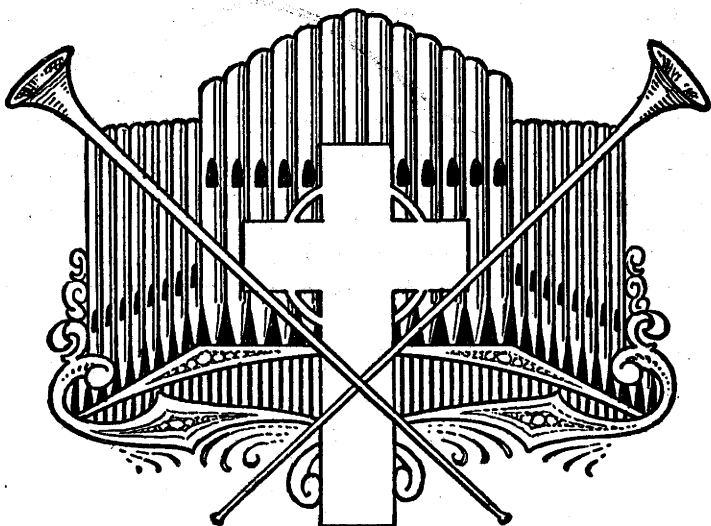

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH
SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- OCH KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN *BENGT CNATTINGIUS*, LINKÖPING, PROFESSORN *OTTO OLSSON*, STOCKHOLM, KYRKOHERDEN, TEOL. LIC. *KNUT PETERS*, SÖNDRUM OCH MUSIKDIREKTÖREN *SVANTE SJÖBERG*, KARLSKRONA

UTGIVEN AV DOMKYRKOVICEPASTOR *ARTHUR ADELL*, LUND

15 Dec.

FEMTE ÅRGÅNGEN

1930

STOCKHOLM, SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

UPPSATSER.

	Sid.
Böner vid Tidegården	33
Om Mässan	97
A. Adell: Ansgarsvesper	8
— „ — Form utan ande är tom	36
— „ — Handboksändringarna	72
— „ — Fritt val av högmässsa	81
— „ — Nya upplagor av Missale och handbok	95
— „ — Kyrkomusikernas riksmöte	98
— „ — Till Örebro	162
— „ — Kyrkosångsmötet i Örebro	177
F. M. Allard: Altarets härlighet	1
— „ — Församlingssången	152
O. Centerwall: Modern predikan	66
B. Cnattingius: Utländska textilier i Svenska kyrkor	24
— „ — Altarringen	75
S. Estborn: Luthers Betbüchlein	56
Fjärde Organist- och Kantorsmötet	49, 65, 94, 98, 119, 129
O. Holmberg: Skolan och kyrkosången	148
E. Liedgren: Biskop U. L. Ullman	17
O. Lindberg: Engelbrektskyrkans nya orgel	19
H. Löwenadler: Kyrkomusikernas personliga ställning	43
J. Nordqvist: Församlingssången	153
C. Nyström: Klockarefrågan	135
O. Olbers: Kantorsproven	157
K. Peters: Kyrkoåret	84
— „ — Har Liber gradualium, nämnd 1576 existerat?	116
C. Rosenquist: Nutida strävanden inom orgelbyggeriet	162
I. Sahlén: Praktiska problem vid utförandet av Bachs kyrkomusik 100, 168, 180	202
— „ — Symboliken hos Bach	129
— „ — Organist- och Kantorsmötet	45
N. Stadener: Bönböcker	144
S. Sjöberg: Musiken till nya psalmerna	187, 196
J. Sundberg: Kyrkomusiken i Finland	190
Hj. Torell: Musiken och skolan i det nutida Tyskland	50
G. Walli: Den unge Wallin	115
W. Ahlén: Bachs orgelkoraler	193
— „ — Orgelregistren	

STÖRRE MEDDELANDE.

	Sid.		Sid.
Kyrkosångens Vänner	12, 61	Tyskland	48, 64, 192
Organist- och kantorsföreningen	13, 49, 65, 94, 121, 129	Orgeldispositioner	26, 192
Sveriges Kyrkosångsförbund	14, 49, 119, 177	Ansgarsvesper i Storkyrkan	30
Finland	4, 48, 64, 180, 187	Nytt reglemente för Musikkon-	69
		servatorium	
		Kursplan för musikkonse-	94
		rvatorium se efter sid.	

IN MEMORIAM.

	Sid.		Sid.
Oscar Blom	118	Preben Nodermann	208
Agnes Branting	72	U. L. Ullman	17

Tidskrift för Kyrkomusik och**Svenskt Gudstjänstliv**

Redaktionens adress:
Bredgatan 14, Lund. Tel. 658.
Postgiro 31495.

Expeditionens adress: Svenska Kyrkans
Diakonistyrelses Bokförlag, Stockholm 7.
Tel. Norr 324 05.
Postgiro 675.

Tidskriften utkommer med 1 nummer
den 15 i varje månad. För juli—augusti-
numren dubbelnummer den 1 augusti.

Prenumerationspris: å posten, i bok-
handeln eller direkt från förlaget: kr.
4: 50 pr år.

Annonspris: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
repning av annons i flera nummer.

Detta nummer innehåller bl. a.: Musik-
direktör *Waldemar Åhlén*, Stockholm:
Orgelregistren. — Musikdirektör *J.
Sundberg*, Helsingfors: Finlands kyrko-
musik II. — Fil. Kand. *I Sahlén*, Upp-
sala: Symboliken hos Bach. — Dom-
kyrkovicepastor *A. Adell*, Lund: Alter-
nativen till högmässans allmänna kyrko-
böner. — In Memoriam. — Meddelan-
den. — Anmälan.

Lediga tjänster, se omslagets 3:e sida.

NORDISK NODESTIK & TRYKKERI SAMT LITOGRAFISK ETABL.

NIKOLAJPLADS 25 — KØBENHAVN — Tel. 3304 & 13057

Telegr. Adr. Nodestikog.

Anbefalles i Herrar Förläggares och Kompositörers
välvilliga åtanke vid behov av nottryck i förstklassigt
utförande till billigaste pris.

Mångårig leverantör till Sveriges största förlag.

Skicka oss Edert manuskript och vi sända Eder omgående offert.

Glöm ej

*att specialaffären är bäst!
När det gäller musik vänd Eder till*

NORDISKA MUSIKFÖRLAGET

REGERINGSGATAN 35 — STOCKHOLM — TELEFON: NORR 31115.

Landets största specialaffär.

Orgelregistren.

C. MAHRENHOLZ: Die Orgelregister, ihre Geschichte und ihr Bau, Bärenreiter Verlag, Kassel.

Sällan om ens någonsin torde orgeln ha varit föremål för ett så livligt intresse som i våra dagar. Ty vilken tid kan väl uppvisa en motsvarighet till den närvarande ifråga om uppförandet av nya eller tillbyggnad av äldre orglar, anordnandet av orgelföredrag, utgivandet av orgellitteratur, speciellt klassisk, litteratur rörande instrumentets historia och byggnad o. s. v. Det torde icke vara någon överdrift att påstå, att orgelkonsten för närvarande upplever en renässans.

I Tyskland har detta intresse tagit sig uttryck framför allt i den "Orgelbewegung", vars huvudsakliga syftemål kan sammanfattas i följande: 1) bestämt hävdande av orgelns egenart såsom kultinstrument (orgelklang, icke orkesterklang!) 2) en sund utveckling av orgelbyggeriet med tillvaratagande av såväl gångna epokers värden framför allt med avseende på klang, som ock tekniska landvinningar i modern tid.

En av förgrundsfigurerna inom denna rörelse är dr. phil. *C. Mahrenholz*. Denne har nyligen i ett brett lagt verk låtit orgelregistren bli föremål för vetenskaplig undersökning ur såväl historisk som praktisk synpunkt. Enligt vad författaren själv säger i företalet, vill arbetet i fråga uppfylla ett dubbelt syfte: "att tjäna den unga orgelvetenskapen och framlägga resultatet av forskningarna å ett hittills knappast grundligt bearbetat område av den allmänna instrumentationsläran". Därjämte adresserar sig avhandlingen givetvis till dem, vilka i praktiken ha med instrumentet närmast att skaffa, nämligen orgelbyggare, organister och orgelavsynare. Känt är, vilket fruktansvärt virrvarr f. n. råder å gebitet angående registrens benämning och byggnad. Författarens uppsåt att bringa ordning och reda rörande registerbenämningen, som ock att historiskt klarlägga olika byggnadsformers uppkomst synes mig därför vara höjt över allt beröm. Vad som kanske mest frapperar vid ett mera

flyktigt ögnande i den digra boken är dels klarheten i dispositionen, dels grundligheten i bearbetningen av det väldiga materialet. Så ha t. ex. de artiklar, i vilka varje register behandlas, uppdelats i underavdelningar, berörande en viss egenskap hos reg. såsom historia i allmänhet, namnhistoria etc.:

- A = pipform, art, vidd samt registrets funktion;
- B = registrets historia i allmänhet;
- C = namnhistoria;
- D = namnförslag;
- E = förslag till byggnad och mensurering beträffande labialstämmorna;
- 1 = absolut viddbestämning;
- 2 = genomskärningens utveckling;
- 3 = labiebredd;
- 4 = uppskärningens höjd;
- 5 = material;
- 6 = klanggestaltning;
- 7 = tonhöjd (resp. fottal).

Beträffande rörstämmorna:

- 1 = tubens vidd;
- 2 = tubens mensurutveckling;
- 3 = tonhöjd.

Vid ett mera ingående studium av boken skall läsaren förvisso kunna bibringas inte endast en historisk orientering av enastående art utan även en vidgad inblick i orgelbyggeriets otaliga hemligheter.

För att, såsom förf. säger, icke göra boken "osäljbar", har den måst inskränkas till att omfatta huvudsakligast tyskt orgelbyggeri. Beröringspunkter med främmande länders orgelbyggnadskonst eller särskilda inflytelser från utlandet (spec. Frankrike och Italien) äro emellertid ingående behandlade. Av särskilt intresse är det första kapitlet, som bär till överskrift "Funktion". "För att förstå", säger förf. inledningsvis, "vad begreppet funktion betyder i sammanhang med orgelregistren, behöver man blott klagöra för sig skillnaden emellan en orgelbyggares arbete och en instrumentbyggares i allmänhet. Den senare bygger sitt instrument övervägande med hänsyn till klangen. Han är därvid naturligtvis beroende av det som enligt hans tids klangideal är "vackert"; han måste också ta hänsyn till den klangliga strukturen hos besläktade instrument, men därutöver är han icke bunden av något. Helt annorlunda är det med orgelbyggaren. Det tjänar denne till ingen nytta, om han kan framställa klangsköna Principaler eller Flöjter eller Mixturer, vilka i och för sig äro oöverträffade. Hans egentliga uppgift börjar först, när det blir fråga

om att sammanställa alla de olika stämmorna till en *enhet*, orgeln och — det är det väsentliga — att bygga alla dessa stämmor med tanke på det hela, så att varje register fyller icke blott sitt eget ändamål utan också sin uppgift — i förening med andra. Och just därför att orglarnas storlek ständigt växlar, att de oberäkneliga akustiska villkoren beträffande rummet ständigt kräva en ny lösning av stämmsammanställningen, dispositionen, därför står orgelbyggaren alltjämt inför nya möjligheter att lösa mensurproblemet, vilket gör en "enhetsmensur" såsom vid utförandet av många orkesterinstrument omöjlig".

I fortsättningen av samma kapitel lämnas en överskådlig beskrivning av orgeltyper under olika epoker. Förf. begagnar sig härvid liksom överallt annorstädes i boken, där detta ämne beröres, av konsthistoriska termer såsom *renässans*, *barock*, *romantik* etc., ett beteckningssätt, varigenom läsaren lättare kan hålla de olika riktningarna isär. Beträffande begreppet *mensur* inlägger förf. en långt vidlyftigare mening än eljest är vanligt. I dagligt bruk plägar ju med ordet mensur (av lat. mensura = mått) menas en orgelpipas vidd. Här möter (liksom hos Töpfer) ordet även i betydelsen längdmensur, labie — vind — och uppskärningsmensur samt ifråga om tungstämmor bl. a. tub- och tungmensur. Hela detta komplex av mått ägnas en allsidig historisk-praktisk utredning. De slutledningar och förslag samt tabeller förf. i anledning härav framlägger, äro icke att uppfatta såsom resultatet av ett ensidigt teoretiserande utan såsom fruktan av en *vetenskaplig bearbetning av i praktiken under skilda epoker gjorda rön*.

Ett av bokens intressantaste kapitel är obestriddigen uppsatsen om *Regalregistren*. Efter att under lång tid ha varit så gott som undantagslöst hänskjutna till historien, synas dessa ytterst egenartade tungstämmor mer och mer komma till heders i praktiken. Namn sådana som Trichterregal, Bärpfeife, Singend Cornett, Wox Humana etc. figurera ofta i registreringsanvisningarna till de samlingar av verk från den förbachska perioden, vilka under senare tid utgivits (ex. J. Pachelbel: *Ausgewählte Orgelwerke* eller M. Praetorius: *Sämtliche Orgelwerke*, bägge saml. utg. av K. Mattaei. Noggrann kännedom även om dessa stämmor torde vara ett huvudvillkor för att föreslagna anvisningar skola kunna tillämpas med åsyftat resultat. "Die Orgelregister" av C. Mahrenholz skall förvisso härvid bli den sökande till ovärderlig hjälp.

När man först får denna bok i sin hand, är det ej utan, att man ryggår en smula tillbaka för dess oerhörda omfattning (324 sid. i stort format förutom planscher). Må det villigt erkännas att denna reservation grundligt kommer på skam så fort man börjar bli förtrogen med innehållet. Det

är möjligt, att invändningar med fog kunna göras mot ett och annat av de positiva förslag, boken så rikligt innehåller. Ett är dock visst: För den, som anser sig behöva komplettera sitt vetande, när det gäller orgelregistrens uppkomst, historia och byggnad — den som härutinnan är "utlärld", han träde fram! — skall ifrågavarande arbete, utan tvivel det märkligaste i sitt slag som utgivits, bli av oskattbart värde.

Waldemar Ahlén.

Kyrkomusiken i Finland.

II.

För något mer än 20 år sedan bildades Finska Kyrkans Kantor-Organistförening för att tillvarata kantor-organistkårens intressen. Föreningen, som intill de senaste åren varit tvåspråkig, omfattar hela landet och torde för närvarande räkna omkring 350 medlemmar, vilket är något över hälften av hela kantor-organistkårens numerär. I regeln sammanträder föreningen endast till årsmöten, som hållas i olika landsändar. Föreningen har tagit många initiativ till förbättrandet av kantor-organistkårens ställning. En av de viktigaste förbättringarna medförde lönelagen av år 1922. Efter långa förberedelser lyckades det slutligen föreningens arbetsutskott att få kantor-organistkårens lönefråga upptagen i riksdagen, vilket resulterade i att en lönelag utgavs, som ålade församlingarna att inom en viss tid omreglera kantorernas och organisternas löneförhållanden. Enligt den nya lagen uppgjordes vid löneredningen i varje församling en arbetsordning för kantorn och organisten, som godkändes av församlingens kyrkoråd. Dessa arbetsordningar innehålla givetvis rätt olika bestämmelser för olika församlingar. På landsorten äro ju förhållandena helt andra än i städerna.

Jag skall anföra arbetsordningen för Helsingfors församlingars kantorer och organister, vilken stadfästes 1924.

1:o. Klockaren äger att utan särskild ersättning leda sången vid församlingens allh både ordinarie och frivilligt hållna gudstjänster och andaktsstunder i församlingens kyrkor och de lokaler, vilka användas som församlingens kyrkor.

2:o. Desslikes äger klockaren att vid dop och vigselförrättningar i kyrkan i samband med gudstjänster leda sången, i den mån vederbörande det önska, utan att därför fordra ersättning. Under andra tider må han uppbära ersättning efter av kyrkorådet fastställd taxa.

3:o. I kyrkan, på begravningsplatserna och i jordfästningskapellen äger

klockaren att på vederbörandes anhållan, om hans ordinarie ämbetsåligganden ej det hindra, leda sången vid jordfästningar mot ersättning enligt av kyrkorådet fastställd taxa.

4:o. Klockaren äger även att, om andra tjänsteåligganden ej det hindra, leda sången vid dop, vigsel och jordfästningsförrättningar i hemmen eller i särskilda samlingslokaler mot ersättning enligt av kyrkorådet fastställd taxa.

5:o. I församlingens allmänna skriftskolor äger klockaren att utan ersättning minst en timme i veckan meddela undervisning i psalmsång,

mässmelodier och sjungande av andliga sånger.

6:o. Klockaren äger att enligt uppgjort förslag, varom han överenskommit med kyrkoherden, med församlingens ungdom eller andra av församlingens medlemmar hålla övningar i andlig sång samt för söndagsskollärarna giva provlektioner i sångundervisning.

7:o. Klockaren äger att inöva en enstämmig eller för den händelse att församlingen för ändamålet beviljar särskilt anslag, en mångstämmig andlig kör samt att leda den vid högmässogudstjänster om högtids- och böndagar samt vid av församlingen anordnade fester och vespergudstjänster.

8:o. Orgelnisten äger att utan särskild ersättning ackompanjera sången och körens prestationer vid församlingens både ordinarie och frivilligt hållna gudstjänster och församlingens gemensamma andaktsstunder i församlingens kyrkor och de lokaler, vilka användas som församlingens kyrkor.

9:o. Desslikes äger orgelnisten att

Denna arbetsordning följes i praktiken icke så noga. Bestämmelserna om dop- och vigselförrättningar samt jordfästningar och övningar i psalmsång m. m. tillämpas nämligen icke. De regelbundna gudstjänsterna äro: tvenne högmässor och aftonsång på sön- och helgdagar samt en veckogudstjänst och skriftermålgudstjänst på lördagar. Allt annat utom de sistnämnda ordinarie gudstjänsterna betraktas egentligen som frivilligt arbete t. o. m. arbetet med kyrkokören har i Helsingfors fått en friare tolkning. Trots det att anslag för körverksamheten finnas, leda icke alla kantorer sin församlings kyrkokör, utan har församlingarna i dessa fall med frivilliga medel anställt intresserade ledare för sina kyrkokörer.

Den nya lönelagen medförde visserligen betydande förbättringar, men den är dock icke på långt när tillfredsställande. För att giva en liten inblick i vad lönelagen av 1922 innehåller skall jag anföra några brottstycken ur den. Lagen stadgar bland annat: "Årlig grundlön för klockareorgelnist må ej understiga 9,000 mark, där folkmängden i församlingen är minst 2,000 personer, 12,000 mark, där folkmängden är minst 3,000 personer, 15,000 mark, där folkmängden är minst 5,000 personer, 18,000 mark, där folkmängden är minst 8,000 personer samt 21,000 mark, där folkmängden är 11,000 personer eller däröver". — — — "Klockareorgelnist erhålle utöver sin grundlön årligt tilläggsarvode efter 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänst i samma befattning minst fem procent varje gång av den tjänsten åtföljande grundlönen". I verkställighetsförordningen av lagen läses: "Vid bestämmandet av storleken av klockareorganists årliga grundlön på grund av (2 § i) lagen angående klockareorgelnisternas avlö-

i den mån som vederbörande det önska utan särskild ersättning ackompanjera sången vid dop- och vigselförrättningar i kyrkan i samband med gudstjänsten eller att spela ett för tillfället lämpat orgelstycke före och efter förrättningen. Under andra tider må han för sådan förrättning uppbära ersättning efter av kyrkorådet stadfäst taxa.

10:o. I kyrkorna och jordfästningskapellen äger orgelnisten att på vederbörandes anhållan, om hans ordinarie ämbetsåligganden ej det hindra, ackompanjera sången vid jordfästningar eller spela för tillfället lämpliga orgelstycken och får han för förrättningen uppbära ersättning efter av kyrkorådet fastställd taxa.

11:o. Orgelnisten äger att, i den mån tillfallets karaktär det fordrar, bistå klockaren i de i momenten 6 och 7 av denna arbetsordning nämnda uppgifterna utan att därför fordra skild ersättning.

12:o. I övrigt äga klockaren och orgelnisten att beträffande sin tjänsteverksamhet ställa sig gällande kyrkolag till efterrätelse.

ning och boställen bör beaktas, att klockare-orgelnistens utkomst med hänsyn till levnadskostnaderna på orten blir tryggad och att i församlingar, där klockare-orgelnistbefattningen enligt godkänd arbetsplan kräver större arbetsmått utöver det vanliga, denna omständighet tages i betraktande". Hos oss förekommer icke att kantor-organisten på samma gång är folkskollärare. Lagstiftarna ha ställt sig på den ståndpunkten, att kantor-organistbefattningarna icke få anses som bisyssla, utan bör kantorerna och organisterna åtnjuta sådan lön att de kunna leva med den. "Klockare-orgelnist även som klockare och orgelnist skall i landsförsamlingar, såvitt möjligt, tilldelas boställe". Om motsvarande boställs- eller bostadsförmåner i stadsförsamlingar säges däremot ingenting i lagen. I flere landsförsamlingar, där boställe icke funnits har man på grund av lagens bestämmelse anskaffat åt kantor-organisten ett sådant eller har man byggt bostad åt honom. Men de tjänsteinnehavare, som åtnjuta boställsförmån ha det näppeligen bättre ställt än andra emedan man för naturaförmånerna från penninglönen gjort ett omätligt stort avdrag, vilket i några fall går upp ända till 80 procent. Motsvarande procent för prästernas vidkommande torde variera mellan 3 och 15. Att uppskattningen av prästernas och kantor-organisternas naturaförmåner uppvisa en så stor olikhet, beror därpå, att lagen i ena fallet innehåller bestämmelser för avdragets beräknande men icke i det andra. I allmänhet överstiga visserligen de nu varande lönerna de i lagen bestämda minimilönerna, vilka jag nys citerade, men i de flesta församlingar är lönen dock så liten, att kantororganisten omöjligt kan leva med den utan bisysslor, vilka i många fall i den mån lägga beslag på hans tid, att han icke mera hinner befatta sig med musiken under andra tider än då han spelar vid gudstjänsterna. Lönelagen är icke så oförmånlig, men den har för kantorerna och organisterna alltför ofta blivit oförmånligt tolkad. Kantor-Organistföreningen har tillsatt en lönekommitté, som skall utröna huruvida tillfredsställande förbättringar kunde fås till stånd genom en rättvisare tolkning av den gällande lönelagen eller om kantor-organistkåren måste invänta en lämpligare tidpunkt än den närvarande för en hänvändning till riksdagen med anhållan om lagändring.

För höjandet av de fackliga insikterna verkar den finska kantor-organistföreningen bland annat genom en egen tidskrift, som utkommer en gång i månaden och genom föranstaltande av föredrag i aktuella kyrkomusikaliska spörsmål vid årsmötena. Senast höst anordnade föreningen en kurs för yrkesskicklighetens höjande i Helsingfors. Denna bestod av föreläsningar, demonstrationer och övningar i olika ämnen från morgon till kväll och varade en hel månads tid. Kursen var välbesökt och synnerligen givande. För bekostandet av denna kurs hade 30,000 mark beviljats av det senaste kyrkomötet.

Kantor-organistkåren hade hos samma kyrkomöte också anhållit om att få bli representerad i domkapitlen och framtida kyrkomöten, men denna anhållan avslogs tyvärr av kyrkomötet. Vid kyrkomötena äro visserligen flere kantor-organister invalda som församlingarnas ombud, men det vore dock bättre om kantor-organistkåren i egenskap av kyrkans egen tjänstemannakår själv finge utse sina representanter till kyrkomötet. Likaså avskog

kyrkomötet föreningens billiga anhållan, att den vilseledande, från en annan befattning på kantorerna överförda titeln, "klockare" skulle utbytas mot kantor. Utbildningsfrågan står nära förbunden med avlöningsfrågan. Kantor-organistföreningen är därför också livligt intresserad för kyrkomusikerutbildningen. För erhållande av kantor- eller organisttjänst i Finland fordras avgångsbetyg från sådan lärdomsanstalt, som står under domkapitlens överinseende. Därmed avses Kyrkomusikinstitutet. Vi ha trenne sådana kyrkomusikinstitut eller klockare- och orgelnistiskolor, som de tidigare kallades, förlagda i Helsingfors, Åbo och Wiborg, vilka redan verkat i nära 50 år. Kursen vid dessa är 4-årig och undervisningen, som bekostas med statsmedel var tidigare fri, men då statsanslagen för närvarande äro för små, betala eleverna sedan några år tillbaka måttliga terminsavgifter. Vid sidan av kyrkomusikinstitutet ha vi Musikinstitutet eller Helsingfors Konservatorium, som det numera heter, vilket är lika gammalt som klockare- och orgelnistiskolorna. I konservatoriet kunna kyrkomusikerna få en högre allmänmusikalisk utbildning. Det vanliga är därför att de, som utdemitterats från kyrkomusikinstitutet fortsätta i konservatoriet. Emellertid ställer den nya arbetsdagen nya krav på kyrkomusikerna. Utbildningen är i behov av såväl utvidgade kurser som grundligare studium av de rent kyrkomusikaliska ämnena. Den närvarande tiden anses vara lämplig för höjandet av kompetensordningarna hos oss — vi ha nämligen ett stort överskott på utbildade kantor-organister. De tre nuvarande kyrkomusikinstitutet kunde sammanställas till ett enda läroverk, som lämpligast förlägges i huvudstaden. Inträdesfordringarna kunde göras så stora att endast verkligt dugande elevmaterial bleve intaget. De nuvarande kyrkomusikinstitutet i landsortsstäderna kunde ombildas till folkkonservatorier, som kunde förbereda dem, vilka ämna söka inträde till den nya högskolan för kyrkomusik och det nuvarande konservatoriet i Helsingfors. Spörsmålet om en högre och en lägre examen har också framkastats, men har tillsvidare icke vunnit något större intresse. Vid Finska Kyrkans Kantor-Organistförenings senaste årsmöte var utbildningsfrågan uppe och mötet tillsatte en kommitté, som skulle försöka leda frågan i den här relaterade riktningen.

I år utgav föreningen en ny matrikel över Finlands samtliga kantorer och organister, som jämväl innehåller uppgifter om löneförmånerna och folkmängden samt kyrkornas och orglarnas storlek och beskaffenhet i församlingarna. Förutom tidskriften, varom jag redan nämnde, har föreningen förlagt körsånger och andra musikalier för såväl gudstjänsternas som de kyrkliga sångfesternas behov.

Liksom annorstädes är orgelfrågan också hos oss för närvarande mycket aktuell. Orgelbyggnadsverksamheten är i Finland rätt livlig. Vår orgelfabrik i Kangasala, som snart är 100 år gammal, bygger de flesta orglarna, men de större ha vanligtvis blivit beställda från tyska firmor. Till senaste tid ha dispositionerna uppgjorts ganska affärsmässigt mellan församlingarna och orgelfabriken och uppvisa därigenom en godtycklig sammansättning såväl vad valet av stämmor som i synnerhet deras intonation beträffar. Numera har dock en förbättring inträtt. Bland andra har organisten i Tammerfors, Arne Wegelius gjort vidlyftiga studier på om-

rådet och hans bok om orgeln, som i närmaste framtid kommer att utgivas med statsunderstöd, skall säkert leda orgelbyggeriet hos oss i ett nytt skede. Kantor-organistföreningen har också tillsatt ett s. k. "orgelråd" till församlingarnas hjälp i orgelfrågor, men tillsvidare torde detta icke nämnvärt ha anlitats.

Körernas insats i det kyrkliga livet är av ganska nytt datum. Visserligen var man redan för ett halft sekel sedan van att åtminstone i större stadsförsamlingar få höra körsång vid högmässan under de största kyrkliga högtiderna, men det var då endast tillfälligt hopsamlade sångare som utförde någon hymn á cappella eller Voglers "Hosianna" på första advent o. s. v. I mässpartierna torde dessa körer icke ha deltagit. Man kan säga att de första egentliga kyrkokörerna uppkommo för 20 år sedan i några stadsförsamlingar. För närvarande går emellertid en mäktig rörelse för kyrkosångens höjande genom vårt land. Redan de första efterkrigsåren länkades uppmärksamheten vid den lama psalmsången vid gudstjänsterna och åtgärder vidtogos för dess upphjälpande. Bland annat förordnades kantorerna i den nya arbetsordningen, varom jag redan nämnde, att hålla regelbundna övningar i psalmsång med församlingsmedlemmarna. Men liksom mången annan bestämmelse i dessa arbetsordningar stannade också denna på papperet i de flesta fall. Våra dagars kyrkosångsrörelse har icke uppkommit genom något initiativ från kyrkoledningens sida, utan begynte snarast såsom en lekmanarörelse under påverkan av den starka renässans den profana körsången i vårt land upplevat. Efter mönster från de profana sångfesterna begynte man anordna lokala kyrkliga sångfester ungefär samtidigt såväl på finskt som svenskt håll. Dessa sporrade till bildande av nya kyrkokörer och väckte ett livligare intresse för kyrkosången i allmänhet. På svenskt håll fick kyrkosångssträvandena en ny fart genom de tvenne rådplägningsmöten i kyrkosångsfrågor, vilka 1926 och 1927 på initiativ av Förbundet för svenskt församlingsarbete i Finland höllos och vid vilka man kom till insikt om nödvändigheten av en enhetlig ledning. Vid det senare mötet tillsattes ett utskott, vars främsta initiativ blev bildandet av en skild sammanslutning mellan Finlands svenska kantorer och organister. Orsaken till att de svenska kyrkomusikerna skilde sig från den tvåspråkiga, hela landet omfattande föreningen var alltså icke språkfrågan, som ju så ofta på andra håll givit upphov till splittring mellan landets tvenne språkgrupper, utan den att de genom en egen organisation skulle bli i tillfälle att rycka in i ledningen för kyrkosångssträvandena på svenskt håll. Ett samarbete inleddes nu mellan den nybildade svenska kantor-organistföreningen och förbundet för svenskt församlingsarbete och resulterade i tillsättandet av ett centralorgan för den svenska kyrkosången: Finlands svenska Kyrkosångsutskott. Frågan om bildandet av ett kyrkosångsförbund har från första början varit på tal, men har man varit av den åsikten att den här relaterade organisationen vore smidigare och tillsvidare fullt tillräcklig. Möjligt är dock att frågan åter kommer upp.

Utom genom sina representanter i kyrkosångsutskottet verkar den svenska kantor-organistföreningen till fromma för kyrkomusiken genom sin direkta verksamhet. Sålunda har den tagit initiativ till och uppställt pro-

gram för flere lokala kyrkosångsfester. Därjämte verkar den, i likhet med den finska föreningen, för yrkesskicklighetens höjande bland annat genom anordnande av kurser och kyrkomusikdagar med föreläsningar i fackfrågor.

Finlands Svenska Kyrkosångsutskotts verksamhet står på en bredare bas tack vare den samverkan, som i detsamma kommit tillstånd mellan kyrkomusiker, präster och lekmän. Ordföranden i Kyrkosångsutskottet är präst, och assessor i domkapitlet. Jag vill framhålla att prästerna gärna samarbeta med kyrkomusikerna för kyrkosångens höjande. Likaså vill jag nämna att den svenska kyrkosångsrörelsen i Finland i det svenska stiftets överherde, biskop Max von Bonsdorff, har, icke blott sin beskyddare, utan också sin verksamme medarbetare. Utskottet har inriktat sin verksamhet närmast på anskaffningen av lämplig litteratur för kyrkokörerna, varpå stor brist råder hos oss. Man har bland annat försökt intressera de inhemska tonsättarna för kyrklig komposition. Ett led i denna riktning är den nyligen av utskottet anordnade kompositionstävlingen, vars bidrag för närvarande genomgås av prisenämnden. Man hoppas av tävlingen erhålla användbart material till det under arbete varande hymnariet, för vilket dessutom en kommitté som bäst utväljer hymner ur rikssvenska och andra hymnsamlingar. Medlen för kompositionstävlingens anordnande har erhållits genom en anhållan, som utskottet riktat till landets svenska församlingar. I den skrivelse varigenom dessa medel begärdes har utskottet gjort en kraftig och ytterst välbehövlig propaganda för kyrkosången i vidare kretsar inom vår kyrka, vilkas intresse för kyrkomusiken hittills varit föga uppmuntrande. Vidare har utskottets uppmärksamhet varit starkt riktad på frågan om de liturgiska gudstjänstprogrammen. En arbetsdryg uppgift förestår kyrkosångsutskottet nu, då det har att anordna den första allmänna svenska kyrkosångsfesten i Helsingfors under pingsten nästa år.

För att ännu återkomma till kyrkokörerna vill jag nämna, att våra kyrkokörer arbeta så gott som uteslutande med frivilliga krafter beroende på att anslag från församlingarnas sida i allmänhet icke hava beviljats och där detta skett, har anslagen varit så obetydliga, att de på sin höjd endast räckt till anskaffning av noter. I Helsingfors höjdes dock anslagen för kyrkokörerna för ett år sedan till 25,000 mark i varje församling, varjämte notanskaffningen bekostas av församlingen.

Med det sagda har jag lämnat en liten översikt över det nuvarande kyrkomusikaliska läget i Finland. Ehuru min berättelse i mångt och mycket är ofullständig, torde den dock ådagalägga att intresset blivit väckt och att den goda viljan icke saknas.

John Sundberg.

Symboliken hos Bach.

KARL ZIEBLER: *Das Symbol in der Kirchenmusik Joh. Seb. Bachs*. Bärenreiter Verlag 1930.

Ett av de mest påfallande dragen i Bachs musik är den omiskännliga karakteriseringskonst, som tar sig uttryck från drastisk realism till sublim symbolik. Intressant är det att iakttaga hur olika detta drag uppskattats i olika skeden av Bachkritiken. *Spitta*, som utifrån sin fientliga inställning till all "programmusik" betraktar det med stor skepsis och misstänksamhet, vill alldeles bortförklara det ur Bachs hela produktion men måste dock medgiva en del fall och giva rent av några förträffliga tolkningar. — *Schweitzer* har som bekant utarbetat ett helt "lexikon" över Bachs symboler och genomför det med sådan konsekvens, att *Voigt* stämplar honom nära nog som fanatiker. *Volbach* och *Schering* ha även ägnat frågan stort intresse. Nu senast har på Bärenreiterförlaget utkommit en dissertation i ämnet av Karl Ziebler. Något epokgörande nytt erbjuder den icke; tvärtom erkänner den sig bygga i synnerhet på Schering. Men som en god uppslagsbok över Bachs vanligast förekommande symboler och som handbok i hans symbolteknik kan den varmt anbefallas. — Här må ett kort utdrag lämnas.

I anslutning till Schering uppdelas symboliken i 3 "grader" eller nivåer: 1) Klangsymbolik, 2) teknologisk och 3) ideologisk symbolik. *) — 1) Till den första gruppen hör främst alla sådana fall, där tonernas "högt" och "lågt", "uppåt" och "nedåt" omtolkas till motsvarande rumsliga begrepp, såsom varit vanligt allt sedan nederländska skolans dagar. Mera sublimerad blir symboliken, när ett högt tonläge skall betyda närhet till Gud ("uppe i himmelen") och djupare tonläge avlägsenhet från Gud; mycket vanligt hos Bach. — Kromatiken såsom symbol är även gammal i musiken. En kromatisk rörelse nedåt är ett uttryck för smärta; går den uppåt, betyder den befrielse (närmare Gud). — En serie symboler uppvisar Bachs rytmik. (I detta avseende är Schweitzers Bachbok mer givande än a. a.) Gudsnärhet, trosvisshet etc. få ofta uttryck genom en fast, stadig rytm av lika notvärden, såsom fasta, trygga fotsteg. Motsvaras sålunda tonhöjdens "uppåt" av rytmens fasthet, så finna vi en motsvarighet till den låga tonhöjden i den vacklande, osäkra rytm, som

*) Av utrymmesskär avstår jag i det följande från att nämna exempel; den intresserade hänvisas till a. a., och dessutom torde knappast några svårigheter finnas för den med Bach förtrogne att själv finna ex.: så konsekvent är symboliken genomförd.

åskådliggör avlägsenhet från Gud, fruktan, ånger etc. — En vanlig rytm är den av korta, lika notvärden, 2 och 2 bundna; den uttrycker smärta och har sin psykologiska grund i snyftningen. (Man måste beklaga, att förf. så när som på detta ex. ej ägnat någon uppmärksamhet åt Bachs fraseringsteknik. I sin oändliga rikedom och i de mångfaldigaste kombinationer med och mot rytm och melodik har den säkerligen en synnerligen stor betydelse, ej minst ur symbolisk synpunkt. Här är en stor uppgift för forskaren!) — Att konsonans för känslan motsvarar något positivt, dissonans något negativt, är ju allmänt bekant. Bach gör också flitigt bruk härav. I vissa fall hopar han dissonansen i sådan mängd, att förf. icke utan skäl talar om atonalitet! T. o. m. i den objektiva korallen tillåter han sig stundom stora friheter, givetvis då motsvarande av texten. (Härav framgår, hur totalt Bachs koraler missförstods av hans egen son, som utgav dem alla *utan text!* Och vidare, hur orätt man gör Bach genom att sjunga hans tonsatser till annan text än den avsedda.) Fritt spelrum för dissonansen i recitativ och arior. Den utmärker avlägsenhet från Gud, svaghet, fruktan, intighet. — Ett intressant drag, som Bach delar med sin samtid, är att en fråga markeras genom frygisk kadens. — Till klangsymboliken hör även karakterisering genom instrumentation. Här kunde Bach bygga på en fast utformad konvention i samtiden. Sålunda betydde flöjt, oboe och corno da caccia pastoral — el. jägarstämning, oboe d'amore med sin veka klang användes för kärleksskildringar, trumpeteten med sin höga, festliga klang var en symbol för Guds majestät, basunen väckte tanken på den yttersta dagens basunstöt. På allt detta finns många exempel hos Bach. (Såsom ett intressant kuriosum skulle undertecknad vilja anföra ett citat ur Matthesons "Neu-Eröffnete Orchestre", 1713. Han karakteriserar där instrumenten såsom: "Die Vollkommenste Orgel, die Vollstimmigen Claviere, die allerstärckeste und am weitesten schallende Trompete, die prächtigst — thönende Posaune, die lieblich — pompeusen Waldhörner, der gleichsam redende Hautbois, der stoltze Basson, die harte Zincke (Cornettino), die modesten Flöten, die Heroischen Pauken, die Gewaltigen Glockenspiele (ss. ex. anföres bl. a. Stockholm), die schmeichelnden Lauten, die tieffe Theorbe, die verliebte Viola d'Amore, die füllende Viola, die säuselnde Viola di Gamba, der hervorragende Violoncello, der brummende Violone.") — *Tempot* är ett betydelsefullt symboliskt medel. Särskild betydelse ha de många fall, då Bach avbryter huvudtempot för att med t. ex. ett *adagio* markera ett visst avsnitt. — Genom *fermat* skildrar Bach ofta vilan i Gud, det smärtfria avskedet från denna världen o. s. v. — Gemensamt med sin föregångare har Bach metoden att karakterisera genom

de olika människorösterna. Schering ser i Bach härutinnan en föregångare till Mozart—Wagners karaktärpsykologi. — Så finna vi bibelordet, framför allt Kristusordet, alltid tilldelat basens majestätiska, värdiga röst; sopranen användes ofta för att beteckna själen, medan alten dels användes i dels sinnliga, dels ödmjuka partier. — Att medelst dynamik symbolisera, som för oss förefaller så nära till hands liggande, förekommer hos Bach ytterst sällan, vilket givetvis sammanhänger med hela stilens mindre bruk av dynamiska effekter.

2) Den andra "graden" av symbolik är den teknologiska. Här finna vi att Bach med genialitet förstått att använda de olika till buds stående tekniska medlen så att själva tekniken talar. — Bachs skapande inföll ju just under den tid, då den subjektiva "stile moderno" från operan kämpade för att med recitativ, arior och instrumentackompagnemang tränga in i kyrkan, där "stile antico", den objektiva a-capella-stilen envist ville hålla sig kvar. Vi måste beundra Bachs geniala sätt att väga dem mot varann. Med den äldre stilarten, den strånghet, objektivitet, askes (i fråga om beledsagning) uttrycker han "det gamla testamentet", dess bud, dess botstämning, dess krav. Mot denna ställer han den nya stilen med dess objektivitet, i viss mån rikare uttryckssätt och ljusare stämning. Den representerar Nya Testamentets personligare Gudsförhållande, rikare upplevelse, den kärleksfulle Guden gentemot Gamla Testamentets stränge Jehova. Ett gott exempel härpå är *Christe eleison*, jämförd med de båda *Kyrie*, ur Höga Messan i h moll. Klarast framträder kontrasten i *Actus tragicus*, vars femte sats kunde stå som motto. Mot understämmornas i sträng, gammal a-capellastil förda: "*Es ist der alte Bund*" strålar sopranen i modern stil, med instrumentackompagnemang, till Nya Testamentets ord: "Ja, komm, Herr Jesu".

☪ — En betydande roll spelar *kanon* och *fuga* såsom symboliska uttrycksmedel. Bland de många betydelser, dessa former kunna ha, må framhåvas: 1) stämmornas insats *efter* varann för tanken på ett *efterföljande*, i synnerhet Kristi efterföljd; 2) den stora regelbundenheten symboliserar något orubbligt fast, eller något som med inre nödvändighet följer; 3) fugans egenskap av stegringsmedel kan användas för att beteckna något såsom växande o. s. v. — Egendomligt är att förf. vill fränkänna Bach all tonartssymbolik. Visserligen går det naturligtvis ej att rigoröst genomföra någon allmängiltig norm för tonarternas användning, men onekligen skymtar väl ofta fram en viss avsikt i tonartsvalet. — Däremot tillmäter förf. tonarternas följd inom ett verk, deras inre förhållande stor betydelse. I *Matteuspässionen* t. ex. visar han slående, hur den låter sig uppdelas i mindre delar med var sin dominerande tonart. Ett markant

insnitt i händelseförloppet med åtföljande stämmingsomslag understrykes med en markant modulation. — *Orgelpunkten* har många olika funktioner. Dels, liksom uthållna toner överhuvud, för att beteckna evighet, lång tid etc., vidare som symbol för Guds majestät eller för något fundamentalt, för att nu blott nämna några ex. — *Basso ostinato* har en vidsträckt användning för att framställa en sak såsom inträngande, oundviklig o. s. v. — *Unisono* betecknar ofta något såsom gemensamt (härlett ur församlingssången) eller något ytterst betydande. — Slutligen nämner förf. en rad blott tillfälligt förekommande symboler.

3) Av de till den *ideologiska* sfären hörande symbolerna är den viktigaste den utan ord citerade koralen. Härav gör Bach som bekant ett ytterst vidsträckt bruk. Förf. giver många prov med olika innebörd. — En djup symbolisk betydelse har det bekanta exemplet ur Juloratoriet, där koralen "Wie soll ich dich empfangen" sjunges ej på sin egen melodi utan på "O Haupt voll Blut und Wunden", varigenom passionen på ett underbart sätt skymtar fram i själva julberättelsen — Kristus födes för att lida!

Förf. lämnar slutligen fyra exempel: hela kantatsatser, som tabellriskt undersökas med avseende på symboler av alla tre graderna. Slutligen meddelas några ex. på symbolik hos Bachs föregångare.

Den lilla skriften är väl skriven och undviker alla överdrifter. Möjligen går förf. någon gång väl långt i sin iver att finna exempel. Så t. ex. synes mig ett ex. på frygisk kadens vid frågor föga välbetänkt: Slutkoralen i kantat nr 161 utmynnar i det triumferande utropet: "Was schad't mir dann der Tod?" Som synes är frågan rent retorisk, och det "frygiska" slutet beror på — att koralen går i frygisk tonart! Snarast är slutets frygiska karaktär något mildrad, i det att basen i stället för f—e lyda giss—a—e. — Dessutom skulle man önskat mer hänsyn till fraseringens betydelse, som ovan nämnt.

Men frånsett dessa obetydliga anmärkningar kan boken varmt rekommenderas till studium av alla dem, som vilja få en någon djupare inblick i Bachs underbara religiösa konst. Boken giver en god hjälp att få en skymt av icke blott den store musikern, utan av den enastående andliga personlighet, som talar ur dessa verk — en verklig "femte evangelist"!

I. S.

Alternativen till Högmässans allmänna Kyrkoböner.

Med den sista handboksförändringen har den brist på omväxling i allmänna kyrkobönen, som tidigare förnummits, avhjälpts. Sedan i våras äga vi alternativ för allmänna kyrkobönen, vartill kommer att litanian ävenledes i våras utökats med en förkortad form.

Vid anmälan av dessa nyheter i denna Tidskrifts majnummer uttalades önskvärdheten av att varje kyrka ägde sin fasta plan och ordning för dessa alternativs bruk och deras fördelning i kyrkoårets högmässor. Handboken själv ger ju på denna punkt endast sparsamma anvisningar. Beträffande allmänna kyrkoböner meddelas att "I stället för denna (= den gamla kyrkobönen) må här efteråt intagna två böner stundom användas, den förra under den festliga delen av kyrkoåret på sön- och helgdag, då icke litanian brukas, samt den senare bönen under den övriga delen av kyrkoåret." I fråga om den kortare formen för litanian angives att denna form må icke användas på första böndagen och långfredagen.

Uppenbart är att dessa bestämmelser vilja anvisa att den gamla allmänna kyrkobönen fortfarande bör inneha en viss grad av förstahandsplats framför de andra ("de övriga må stundom användas"). Den bör alltså icke skjutas undan till förmån för de övriga; vidare så att kyrkoårstiden därigenom något markeras.

Förutsatt att den första nya kyrkobönen med församlingens responsum skall brukas, är det ju ock klart att detta kan och bör ske endast sedan organist och kör därom underrättats. Detsamma gäller ävenledes litanians kollektalternativ, vilka tyvärr alltför sällan komma till användning. En fast ordning för deras bruk under fastans olika söndagar vore därför ävenledes eftersträvansvärd. I detta stycket torde man dock icke behöva tolka avfattningen av den förkortade formen för litanian så bokstavligt snävt, att man vid de tillfällen då denna brukas icke skulle kunna använda de tre senare kollektalternativen.

Utifrån det under de gångna månaderna redan bevisade behovet av en ordning för användningen av de allmänna kyrkoböner vid söndagarnas högmässor, meddelas här nedan ett förslag därtill, som ansluter sig till den plan, som utarbetats för Lunds Domkyrka.

Denna plan kan erhållas i särtryck direkt från *Tidskriftens Redaktion, Bredgatan 14, Lund*, mot insändande av 25 öre, gärna i frimärken.

Allmänna Kyrkobönen

fördelas under kyrkoårets högmässor på följande sätt:

Med alternativ I avses den gamla Allmänna Kyrkobönen: *Dig, evige, och allsmåktige Gud*. Med alternativ II avser bönen: *Helige Herre Gud ...* och med alternativ III bönen: *Tänk o Herre, i nåd på din församling.*)

- 1:a söndagen i advent. Alternativ II.
 2:a t. o. m. 4:e söndagarna i Advent Alternativ I.
 Juldagen t. o. m. Trettondagen. Alternativ II.
 Söndagarna efter Trettondedag. Alternativ I.
 Septuagesima och Sexagesima. Alternativ III.
 Fastlagssönd.: Längre litanian med kollektalternativ 2.
 1:a söndagen i Fastan: Kortare litanian med kollektalternativ 1.
 2:a söndagen i Fastan: Kortare litanian med kollektalternativ 3.
 3:e söndagen i Fastan: Kortare litanian med kollektalternativ 4.
 Midfastosöndagen: Kortare litanian med kollektalternativ I.
 5:te söndagen i Fastan: Kortare litanian med kollektalternativ 3.
 Palmssöndagen: Längre litanian med kollektalternativ 4.
 Långfredagen: Längre litanian med kollektalternativ 2. (Vid nattvardsgång under Fastan brukas alternativ I.)
 Påskdagen t. o. m. 4:e sönd. e. påsk. Alternativ II.
 Bönsöndagen. Alternativ I.
 Kristi Himmelfärdsdag t. o. m. Heliga Trefaldighetsdag. Alternativ II.
 1:a t. o. m. 6:e sönd. e. Trefaldighetssönd. Alternativ I.
 Kristi Förklaringsdag. Alternativ II.
 8:e t. o. m. 10:e sönd. e. Trefaldighetssönd. Alternativ I.
 11:e sönd. e. Trefaldighetssönd. t. o. m. Domssöndagen. Alternativ III.
 Kyndelmässodagen. Alternativ II.
 Marie Bebådelsesedag. Alternativ II.
 Johannes Döparens dag. Alternativ I.
 Mikaelidagen. Alternativ I.
 Allhelgonadagen. Alternativ I.
 Botdagen: Längre litanian med kollektalternativ I.
 2:a, 2:e och 4:e böndagarna. Alternativ II.

In Memoriam.

Den 14 nov. avled i Lund domkyrkokapellmästaren därstädes, Dr *Preben Nordemann*, sedan 20 år tillbaka fäst vid den lundensiska katedralen. Vida därutöver har hans inflytande gått i kyrkomusikaliskt hänseende främst genom det lärda och betydelsefulla hymnologiska arbetet: Studier i svensk hymnologi, som utkom år 1911, ett utomordentligt värdefullt samlingsverk.

A. A.

Anmälan.

Med detta nummer fullbordrar Tidskrift för kyrkomusik och svenskt gudstjänstliv sin femte årgång och anmäler samtidigt den ingående sjätte.

Om tidskriftens program och arbetsätt behöver ej mycket ordas inför våra läsare. Vi hänvisa i detta stycke till de gångna fem årens arbete.

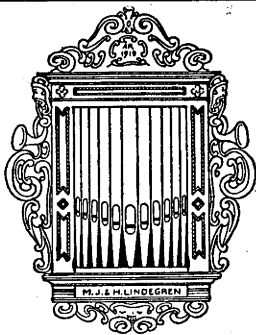
Redaktionen uttalar sin glädje över att tidskriftens gamla medarbetare även under det gångna året aktivt deltagit i dess strövan att gagna vår kyrkas gudstjänstliv, men ock över att åtskilliga nya medarbetare bland såväl präster som kyrkomusiker under det flydda året ha slutit upp vid de gamlas sida. För all den högt skattade, värdefulla hjälp som kommit Red. till del, framför den sitt hjärtliga tack.

Även till läsekretsen vill Red uttala sitt tack för dess beredvillighet att stödja tidskriften. Den under året ökade prenumerantsiffran ger oss hopp om än ytterligare vidgad läsekrets. Red. vädjar inför det stundande årsskiftet vördsamt till alla sina gynnare och vänner om fortsatt hjälp och stöd.

I redaktion och i fråga om expedition sker med årsskiftet ingen förändring.

REDAKTIONEN.

Tidskrift för kyrkomusik och svenskt gudstjänstliv utkommer med ett 16 sidigt nummer varje månad, och kostar för helt år kr. 4: 50 och kan erhållas på posten, i bokhandeln eller direkt från Diakonistyrelsens förlag, Jakobsbergsgatan 15, Stockholm.

M. J. & H. Lindgren

Orgelbyggare

Göteborg

Telefon 42638

Postadress: Göteborg 7

Telefon 42638

Tillverkning av Piporglar enligt tillförlitliga, länge beprövade system, anpassade efter vårt lands klimatiska förhållanden. Alla delar tillverkas omsorgsfullt och av bästa material. Egen tillverkning av pipor.

Våra orglar hava av herrar musikdirektörer och organister erhållit de högsta vitjord för såväl vacker intonation som exakt och behaglig funktion.

Renoveringar och omställningar utföras omsorgsfullt.

KYRKO- LJUSKRONOR

ALTARSTAKAR,
LAMPETTER

samt alla för kyrkobruk förekommande metallarbeten tillverkas.

Levererat till över 370 kyrkor.

ANDERSSON & LUNDGREN

Metall- & Ljuskronfabrik,
Malmö.

Tel. 1804

Förenade manl. ord. folkskollärare

befattningen vid Kyrkrotens skola (t. v. enl. B 1-form) och klockare och organisttjänsten vid Sidensjö kyrka är till ansökan ledig och sökes av därtill behörig hos kyrko- och skolrådet i Sidensjö senast inom 42 dagar från ledighetens första kungörande i Post- och Inrikes Tidningar. Klockare och organistlön sammanlagt kr. 700:—.

Lön för folkskollärarebefattningen dels den lagstadgade dels och nyttjanderätt till skollärareboställe om 5.0554 hektar t. o. m. år 1942, varefter det beror på församlingens och K. Maj:ts beslut, huru med nämnda skollärareboställe skall förfaras.

Platsen tillträdades den 1 juli 1931.

Sökande med kompetens att undervisa i yrkesb. forts. skola i ansl. till jordbruk och skogsbruk äger företräde.

Sidensjö den 25 nov. 1930.

Å förenade kyrko- och skolrådets vägnar

Hans Öberg

ordf.

Organist-, Klockare- och Kantorsbefattningen

i Trälleborgs och Maglarps församlingar är till ansökan ledig för manliga sökande. Befattningshavaren är skyldig ställa sig till efterrättelse fastställd instruktion samt beträffande tjänste- och familjepension underkasta sig de villkor och bestämmelser, som kyrkostämman i sådant avseende kan komma att fastställa. Grundlön: 3.600 kr., jämte 4 ålderstillägg à 300 kr. vardera efter 3, 6, 9 och 12 års tjänstetid, vartill kommer avkastningen av löningsjord, f. n. 1.425 kr. pr år, samt 75 kr. årligen i organistlön. Befattningen tillträdades den 1 maj 1931. Till kyrkostämman ställd ansökan ingives till undertecknad före den 27 december d. å.

Trälleborg den 15 november 1930.

Johan Ljungdahl.
Kyrkoherde.

LEDIGFÖRKLARADE KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

I Trälleborgs och Maglarps församlingar (adr. Trälleborg) sökes senast den 26 december. Lön 3.600 + 4 ålderstillägg à 300 kr. + avkastning av löningsjord f. n. 1.425 kr. + 75 kr. i organistlön. (Se annons.)

I Husby-Oppunda (adr. Bettna, Södermanlands län) sökes senast 20 december. Skolform B 2. Lön 600 kr.

I Leksberg (adr. Leksberg, Skaraborgs län) sökes senast den 27 december 1930. Skolform B 1. Lön 600 + 100 kr. (Se annons.)

I Öxabäck (adr. Öxabäck, Älvsborgs län) sökes senast den 27 december 1930. Lön 500 kr.

I Öfverum (adr. Lofta, Kalmar län) sökes senast den 27 december 1930. Skolform A. Lön 600 + 200 kr.

I Vena (adr. Vena, Kalmar län) sökes senast den 5 januari 1931.

I Vadensjö (adr. Landskrona) sökes senast den 6 januari 1931. Lön 650 kr.

I Sidensjö (adr. Sidensjö, Västernorrlands län) sökes senast 9 januari 1931. Lön 700 kr. (Se annons.)

I Öra (adr. Od, Älvsborgs län) sökes senast 17 januari 1931.

ÅKERMAN & LUNDS

NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

KUNGL. HOVLEVERANTÖR

Tel. 26

SUNDBYBERG

Tel. 26

TILLVERKNING AV PIPORGLAR

för kyrkor, kapell och konsertsalar.

OM- OCH TILLBYGGNADER,

reparationer, omställningar och re-
göringar av gamla orgelverk, samt
inmontering av elektriska blåsverk
utföras.

Utfeslutande svenskt material och arbete.

F. n. hava vi beställningar & orgelverk till:

Tranås nya kyrka	2 man.	28 reg.
Högeby kyrka	2 "	25 "
Linköpings Missionsförsaml. kyrka	2 "	16 "
Påskallaviks kyrka	2 "	15 "
Brahekyrkan, Visingsö	2 "	13 "
Turebergs kyrka	2 "	12 "
Närs kyrka	2 "	12 "
Vallstena kyrka	1 "	7 "
Fredrika kyrka	1 "	7 "

Folkskolläraretjänsten vid Leksbergs fasta folkskola samt därmed förenade organist- och klockarebefattningarna vid Leksbergs kyrka sökas hos kyrko- och skolrådet senast den 27 dec. 1930. Skolform: B 1. Undervisningsskyldighet: 5—6 kl. Folkskollärarelön enl. lag. Organistlön 600 kr. Klockarelön 100 kr., vari ingår arrendeinkomsten från klockarejord. Skola och kyrka belägna invid Leksbergs järnvägsstation, 3 km. från Mariestad.

Kyrko- o. skolrådets ordförande, adr. Leksberg.

Kungörelse.

Till lediga domkyrkokapellmästarebefattningen vid Lunds domkyrka äga sökande sig hos domkapitlet i Lund anmäla senast före klockan 12 på dagen den 9 januari 1931. Lön 5.250:— kr. (dyrtidstillägg icke inräknat) jämte tre ålderstillägg å 525:— kr. efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring.

VÅR SÅNG

Officiellt organ för Sveriges Kör-
förbund.

(Riksförbundet för blandad körsång)

— Fjärde årgången 1931 —

Landets ledande sångartidning.

Instruktiv, upplysande och intressant
sångarlektyr.

Bland innevarande årgångs uppsatser märkas: Sångens hälsovärde, Konsertprogrammen, Grammofonen i körarbetet, Om folkvisearrangemang och arrangeringsprinciper, Rytm, Musikalisk folkbildning (Framtidsperspektiv), Körsången på Island, Barnkör — Blandad kör, Vad skall sjungas i våra körer? Unison sång och sångkultur, Taktpinne eller ej m. m.

VÅR SÅNG utkommer med 8 n:r årligen. Kostar endast 3 kr. pr år. Halvår 1:75. Prenumeration på posten, hos bok- & musikhandl. eller direkt hos

Sveriges Körförbund, postfach 659,
Stockholm 1.

Provnummer erhålles på begäran hos Sveriges Körförbund.

Tryckeri A.-B. Fyglia, Stockholm 1930.

35.12.1930